

UUDENMAAN

Luonnonsuojelija

Luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin paikallisliite | 2019

Oikorata
uhkaa Espoon
luontoa
sivu 5

Lintukosteikon
puolustus yhdistää
Kirkkonummella
sivu 6

Nahkasiivet
viuhuvat Vantaan
yössä
sivu 7

MERI-RASTILAN METSÄÄN RAKENTAMINEN OLISI VANHANAIKAISTA

Kuva: Riitta Malve

”Pettynyt ja epätodellinen”, muistelevat **Hanna-Leena Ylinen** ja **Olli Vento** tuntemuksiaan joulukuussa 2013, kun Helsingin Meri-Rastilan länsirannan osayleiskaava läpäisi valtuuston niukasti.

Ylinen ja Vento olivat olleet mukana tekemässä metsän säilyttävää vaihtoehtoa. Sen hylkäämistä perusteltiin sillä, ettei täydennysrakentamista alueille pidetty toteutuskelpoisena.

Sittemmin Meri-Rastilaan on alet-

tu suunnitella mittavaa rakennettujen alueiden tiivistämistä.

”Asuinalueen suunnittelusta metsään tuleekin luopua nyt, kun täydennysrakentaminen on tunnustettu mahdolliseksi”, Ylinen vaatii.

Meri-Rastilaan suunniteltu asuinalue katkaisisi Laajasalosta Vartiosaaren, Ramsinniemen ja Meri-Rastilan metsän kautta Mustavuoreen ja Sipooseen jatkuvan seudullisen vihersormen.

”Suunnitelma oli vanhanaikainen jo,

kun osayleiskaavasta vuonna 2013 päätettiin. Vielä vanhanaikaisempi se on nyt, kun ilmastonmuutos ja biodiversiteettikato on tunnustettu maailman suurimmiksi ongelmiksi”, Vento painottaa.

Kaupunkimetsäaktiivit muistuttavat, että ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuus ovat sidoksissa toisiinsa: ”Tarvitsemme monimuotoista luontoa estämään ilmastonmuutoksen haittojen etenemistä. Toimia vaaditaan niin globaalisti kuin valtio- ja kuntatasolla-

kin. Helsingin kaupungin tulee osallistua talkoisiin säilyttämällä metsänsä.”

Ylinen ja Vento kiteyttävät niin Meri-Rastilan kuin muidenkin Helsingin alueiden suunnittelun tärkeimmän periaatteen yleiskaavan ilmastovaikutusten raportista lainattuun virkkeeseen: ”Hiilinielut osaltaan perustelevat viheralueiden olemassaolon tärkeyttä ja rakentamispaineen suuntaamista jo valmiiksi rakennettuihin ympäristöihin näitä tiivistäen.” ●

Mikä paikallisliite?

Luonnonsuojeluliitolla on 15 alueellista piiriä ja noin 160 paikallisyhdistystä, jotka tekevät luonnon- ja ympäristön-suojelutyötä alueillaan. Tästä Luonnonsuojelija-lehden paikallisliitteestä löydät kotiseutusi, Uudenmaan, ajankohtaisia kuulumisia ja tapoja osallistua toimintaan.

Toimitus

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudemaan piiri ry:n paikallisliite Luonnonsuojelija-lehden numero 2/2019

Päätoimittaja: Ursula Immonen
Toimitussihteeri, taitto: Milja Parviainen
Anna palautetta: uusimaa@sll.fi

Kirjapaino: Botnia Print, Kokkola
Painettu ympäristöystävällisellä vedettömällä painoprosessilla 65–90-prosenttiselle kierrätyspaperille.

Piirin yhteystiedot

Toimisto Helsingin Lauttasaaressa:
Itälahdenkatu 22 b A (2. krs),
00210 Helsinki

uusimaa@sll.fi
sll.fi/uusimaa
facebook.com/SLLUP

puheenjohtaja Laura Räsänen
050 4389 795
laura.rasanen@kotikone.fi

toiminnanjohtaja Ursula Immonen
044 258 0598
ursula.immonen@sll.fi

erityisasiantuntija Tapani Veistola
0400 615 530
tapani.veistola@sll.fi
twitter: @TapaniVeistola

Liity nyt!

Oletko jo jäsen?
Jos Luonnonsuojelija kolahti postiluukustasi, olet Suomen luonnonsuojeluliiton jäsen – hienoa! Jäsenenä tuet luonnonsuojelua lähellä ja kaukana: suojelemme luontoa sinunkin kotimaassasi.

Mikäli et ole vielä jäsen, liity nyt ja tule mukaan Suomen suurimman luonnon etujärjestön toimintaan!

sll.fi/liity

Luonto kutsuu meitä

Meitä luonnonsuojelijoita on Uudellamaalla paljon – lähes 10 000 jäsentä Uudenmaan piirin alueella. Suurkiitos kaikille luonnon puolella oleville!

Nyt ensimmäistä kertaa julkaistava Uusimaa-lehtemme on pieni kattaus siitä, millaista luonnonsuojelutyötä meidän järjestössämme on. Suureksi osaksi se työ tapahtuu vapaaehtoisvoimin. Kymmenet ihmiset ovat käyttäneet yhdistyksissämme satoja tunteja tehdäkseen retkiä, kaavalausuntoja, talkoita, tiedotteita, yhteydenottoja poliitikoille jne.

Miksi kaikki tämä vaiva? Koska tutkimukset kertovat meille karusti, että lajit kuolevat hurjaa vauhtia ja ilmasto uhkaa lämmentä muuttaen elämän edellytyksiä rajusti. Tämän takia meidän on muutettava elämäntapamme vähemmän luontoa kuormittavaksi. Isoja muutoksia tarvitaan myös valtioiden, kuntien ja yritysten toimintoihin. Näihin asioihin me tahdomme vaikuttaa!

Me haluamme säilyttää metsät ja niiden rauhan, jonne on turvallista sukeltaa arjen kiireen keskellä. Hoidamme niittyjä ja kotoja, koska kukkameret hyödyttävät pölyttäjiä, jotka turvaavat ruokamme. Järviemme sinisyys, virtavesien kuohut ja Itämeren kimmallisuus ovat vesielämän edellytys ja meille ihmisille

ihania virkistyslähteitä. Mutta kukapa haluaa uida leväpuurossa?

Jokapäiväisen toimintamme lisäksi erilaiset hankkeet ja rakentaminen ovat jatkuvassa ristiriidassa luontoarvojen kanssa niin täällä Uudellamaalla kuin koko maapallollakin. Niin tärkeää kuin katto pään päällä onkin, sillä on merkitystä, minne uutta rakennetaan. Syödäkin pitäisi – mutta mitä? Ja liikkumistarpeita on jokaisella: töihin, kouluun ja harrastuksiin.

On mahdollista rakentaa asuntoja, teitä ja raiteita myös niin, että luontoarvot otetaan huomioon. Ruoan tuotannossa voidaan huomioida luonnon monimuotoisuus ja vesiensuojelu. Paljon on tehtävää – mutta se on mahdollista tehdä. Ilmasto ja monet uhanalaiset lajit eivät voi odottaa.

Kuulkaamme luonnon kutsu. Yhdessä suojelemme meille rakkaimman, luonnon. Tule Sinäkin mukaan retkille, talkoisiin ja toimintaan!

Ursula Immonen, toiminnanjohtaja
Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri

Kuva: Leila Häkkinen

Uudenmaan piirin paikallisyhdistykset sll.fi/uusimaa/paikallisyhdistykset

Espeen ympäristöyhdistys • Kauniaisten ympäristöyhdistys • Hangon ympäristöyhdistys
Helsingin luonnonsuojeluyhdistys • Hyvinkään ympäristönsuojeluyhdistys
Inkoon-Siuntion ympäristöyhdistys • Itä-Uudenmaan luonnon- ja ympäristönsuojeluyhdistys
Karkkilan luonnonsuojeluyhdistys • Keravan ympäristönsuojeluyhdistys
Kirkkonummen ympäristöyhdistys • Lohjan seudun ympäristöyhdistys • Lopen luonnonsuojeluyhdistys
Mäntsälän luonnonsuojeluyhdistys • Nurmijärven Luonto • Raaseporin Luonto
Riihimäen seudun luonnonsuojeluyhdistys • Sipoon Luonnonsuojelijat
Suomen luonnonsuojeluliitto Järvenpää • Suomen luonnonsuojeluliitto Tuusulan yhdistys
Suomen luonnonsuojeluliiton Vantaan yhdistys • Svartbäckinseudun luonnonsuojeluyhdistys
Vihdin luonto

Luontoretkeilijän jalanjälki

Harvemmin tulemme ajatelleeksi luontoharrastuksemme ympäristövaikutuksia, joista suurimpana pidetään luontokohteeseen matkustamista. Luonnonsuojeluliiton luontokasvatusvaliokunta päätti tempaista valtakunnallisella kyselyllä julkisilla kulkuvälineillä saavutettavista luontokohteista.

Teemasta innostuneena Uudenmaan piiri julkaisee verkkosivuillaan juttusarjan julkisilla saavutettavista uusimaalaisista luontokohteista ja paikallisyhdistyksissä toimivista luonnon ystävistä.

Retkitarinat alkavat Hyvinkään Sveitsinpuistosta, jossa luonnossa virkistymisen historia on vahvasti läsnä ja jonka poluilla vuorottelevat varjoiset lehdot ja valoisat harjut. Auringossa kylpevien mäntykankaiden yllä lipuu tummia pilviä, joista Hyvinkään ympäristönsuojeluyhdistyksen **Yrjö Ala-Paavola** kertoo.

• Seuraa retkitarinoita netissä: sll.fi/uusimaa/luontoretkeilykohteet.

Kuva: Leila Häkkinen

sll.fi/uusimaa/tapahtumat

Tue luonnonsuojelutyötämme lahjoituksella

Suomen Luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin tilille IBAN
FI19 5542 2320 2737 58

sll.fi/uusimaa/lahjoita

Rahankeräyslupa:
RA/2017/1184

Kuva: Liisa Hyttinen

Kristiina Savonsaari ja Hilka Hyttinen kutsuvat kaikki mukaan suojelemaan luontoa!

Lapset ja aikuiset ekotekojen takana

Keravan ympäristönsuojeluyhdistys on käynnistänyt uutena toimintamuotona Ympäristöfoorumit. Ensimmäinen tilaisuus otsikolla Ekoteko houkutteli paikalle reilut 20 lajittelusta ja kierrätyksestä kiinnostunutta keravalaista. Vilkasta keskustelua alusti kuntien omistaman jäteyhtiö Kiertokapulan ympäristökouluttaja **Minna Sawkins**.

Kysymyksiä ponnahteli useista lajittelemisen yksityiskohdista. Yleisölle selvisi muun muassa, miksi biohajoavia hedelmämäpusejä ei saa käyttää biojätteelle. Syy on se, että pussien rakenne on haitaksi aineksen käsittelyprosessissa biokaasun tuotantolaitoksessa. Muovin lajitteluun taas pätee helppo kahden kysymyksen sääntö: Onko se muovia? Onko se pakkaus? Jos vastaus molempiin kysymyksiin on myönteinen, kuuluu roska muovinkeräykseen – muussa tapauksessa ei.

Oman jäteyhtiön ohjeita on tärkeää noudattaa kodin jätehuollossa. Stressiä asiasta ei kuitenkaan tarvitse ottaa.

”Kun lajittelee ohjeiden mukaan, ei ole syytä huoleen”, Sawkins neuvoi innokkaalle yleisölle, josta jokainen sai tilaisuuden päätteeksi kestohedelmäpusin kotiin viemisiksi.

Kekseliäitä tapahtumia ja Metsänorppia

Reilun 200 jäsenen toimelias yhdistys on aloittanut viime vuosina useita muitakin uusia toimintamuotoja. Puheenjohtajana toimiva **Kristiina Savonsaari** on yhdessä idearikkaan ja monipuolisesti suuntautuneen aktiivitoimijoiden joukon kanssa järjestänyt perinteisten luontoretkien ja luentojen lisäksi myös miniroskistyöpajaa, pyöräilyn kilometrikisaa ja metsäjoogaa.

”Teemme paljon yhteistyötä muiden toimijoiden, kuten kiertotalouskeskus Jalotuksen kanssa”, kertoo Savonsaari yhdistyksen avoimesta toimintakulttuurista.

Parina vuonna yhdistys on järjestänyt myös luontotunteja 1-luokkalaisten. Kesällä pidettävä luontoleiri Metsänorppa puolestaan yhdistää konkreettisia luonnonsuojelutekoja ja luonnolähteistä taidetta, jolla viestitään luonnon tärkeydestä. Päiväleiriä toteuttamassa on mukana reipas joukko lasten kanssa viihtyviä aikuisia sekä kokemusasiantuntijana 9-vuotias **Hilka Hyttinen**.

”Minun tehtäväni on ideoida kerhon ohjelmaa”, kertoo Hyttinen ylpeänä ja näyttää suunnittelupalaverissa tekemiään tarkkoja muistiinpanoja.

Keravan ympäristönsuojeluyhdistys ottaa ilolla vastaan uudet jäsenet ja toiminnan järjestämisestä kiinnostuneet.

”Luonnosta ja ympäristöstä välittävät ihmiset ideoineen ovat aina tervetulleita mukaan”, toivottaa Savonsaari lämpimän naurun helähtäessä.

Liisa Hyttinen

sll.fi/kerava

Kuva: Heikki Simola

Kukkaniitty säilyttää luonnon monimuotoisuutta

Valtaosa maamme niittyjen kasvilajeista on kovasti taantunut viime vuosikymmeninä. Pienikin luonnonkasviniitty on, paitsi ilo silmälle, myös tärkeä ekologinen turvasatama niittykasvien lisäksi runsaslukuisille hyönteisille ja muulle niitylajistolle.

Pihaniittyharrastuksen soisi leviävän paljon nykyistä yleisemmäksi, ja myös kaupunkipuistoihin pitäisi perustaa niityalueita nykyisten monotonisten puistoturmien sijaan.

• Omasta pihaniitystään kertoo Espoon Vanttilassa asuva **Heikki Simola**: sll.fi/uusimaa/pihaniitty.

Luonnonkukkien päivän
16.6.2019 retket sekä
kesän niitytalkoot:
sll.fi/uusimaa/tapahtumat

Viime talvi oli minulle surutalvi. Ihana vanha kuusimetsä rajanaapurissani kaadettiin ja nyt jäljellä on iso raadellun näköinen aukko. Miten nyt käy pyyn ja töyhtötiaisen, missä saavat olla palokärki ja harmaapäätikka? Kuinka käy muurahaiskekojen, jotka on paljastettu auringonpahteelle? Entä mustikka ja puolukka, sammalet ja jäkälät, saniaiset, miten ne selviävät? Entä miten nyt imeytyvät vedet ja minne joutuvat ravinnevalumat?

Lapsuudessani oli metsä. Se on ensimmäisiä varhaismuistojani Salon Teijon takamailta. Mustikoita ja sieniä, korkeita jylyhiä vuoria – tai siltähän ne pikkulapsesta tuntuivat, kallionnyppylät joita kiipeillä. Tuulen humina puiden latvustoissa, metsän tuoksu, lintujen keväinen viserrys. Metsä oli koti, siellä olin osa suurempaa kokonaisuutta.

Sen jälkeen olen muuttanut monta kertaa, niin lapsuudessa kuin aikuisenakin, mutta aina se kotimetsä on heti löytynyt, ollut tuttu ja turvallinen. Sitä lapsuuden metsää kannan sisälläni ja se asettuu aina uuteen metsäänsä, siihen, missä silloin juuri olen. Jokainen metsä on omanlaisensa, siellä on oma tunnelmansa, omat erityispiirteensä. Ja jokainen metsä tuo kävijälle jonkin uuden kokemuksen. Lukuisat tutkimukset osoittavat, että lyhytkin metsässä vietetty aika vaikuttaa myönteisesti ihmisen hyvinvointiin muun muassa stressitasoa laskien ja mielialaa kohentaen.

Rajanaapurini metsä on yksityinen, joten sen käsittelyyn en voi vaikuttaa. Mutta monen ihmisen kohdalla tilanne on toinen, kun kotimetsä onkin kunnan mailla. Se metsä kuuluu meille kaikille, yhtä paljon sinulle ja minulle kuin niille valtuuston jäsenille, joille olemme luottamuksemme antaneet yhteisten asioiden hoitoon, taikka niille virkamiehille, jotka valtuusto on palkannut käytännön järjestelyistä vastaamaan.

Meidän jokaisen pitää siis kertoa heille, miten tahdomme metsiämme kohdeltavan. Ja itse tahdon sen tehtävän niin, että minäkin voin siellä viihtyä, mutta varsinkin niin, että pyy, töyhtötiainen, mustikka ja sammal viihtyvät siellä ja voivat jatkaa siellä elämistä.

Olemme tehneet Raaseporissa kuntalaisaloitteen avohakkuuttomuudesta kunnan mailla. Aloitteessa painotamme luonnon monimuotoisuutta ja ilmastonmuutosta, mutta myös ihmisten viihtyvyyttä ja hyvinvointia. On tärkeää ymmärtää, että ihminen on osa luontoa emmekä voi erotella itseämme siitä; emme tule toimeen ilman tervettä ja hyvinvoivaa ympäristöä.

Sinunkin kotikuntasi voisi olla edelläkävijä ja näyttää esimerkkiä siitä, miten ilmastonmuutosta voisi torjua, luonnon monimuotoisuutta varjella ja ihmisten hyvinvoinnista huolehtia.

- Aloitteemme löytyy kotisivuiltamme sll.fi/raasepori.

Solja Kvarnström, puheenjohtaja
Raaseporin Luonto

Kuva: Liisa Hyttinen

Huutelua kuului maaliskuun vaihteessa. Kenties pesässä on pian muninta alkamassa, arveli Joutsamo.

Mitä kuuluu cityhaukalle?

Uudenmaan taajamissa elää kymmenittäin kanahaukkoja. Laji on rauhoitettu ja silmälläpidettävä; tiedossa olevat pesäpaikat on säästettävä. Pelkkä pesäpuu ei kuitenkaan riitä.

”Kaupungissa kanahaukka tarvitsee luonnontilaisen metsikön, jossa on isoja puita kookasta risupesää varten”, kertoo **Esko Joutsamo**, joka seuraa kotinsa lähellä asuvan haukkaparin elämää Keravalla.

Tämä metsikkö säästy pari vuotta sitten, kun luontoihmiset reagoivat nopeasti kaupungin suunnitelmiin muuttaa alue hoidetuksi puistoksi. Viereen rakennetaan pian uusi kerrostalo ja nyt jännitetään, hyväksyvätkö haukat rakennustyömaan naapuriinsa.

Kuva: Sami Virta

Kerrotaan
päättäjille, miten
tahdomme
metsiämme
kohdeltavan.

Tule mukaan
vahvistamaan
yhdistyksen
kaava-
toimintaa!

Uusimaa-kaava 2050 siirtää valtaa kunnille

Uudenmaan liitto valmistele uutta maakuntakaavaa, ns. Uusimaa-kaavaa, jonka ehdotus on ollut lausuntokierroksella keuhällä 2019. Kaavaehdotus on strategisempi eli ylimalkaisemmin ohjaava. Rakentamisen suuntaamiselle keskeinen taajamatoimintojen alueen aluevaraus on jalostunut taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen kehittämisperiaatmerkinnäksi. Merkinnän juridinen ohjaavuus on epäselvä.

Maakuntakaavan ohjaavuuden löystyminen lisää kuntakaavoituksen määräsvaltaa.

Viheralueverkosto osittain heitteille

Kaavan ylimalkaisuus vaarantaa vakavasti Uudenmaan viheralueverkoston säilymistä. Olennaista on monien tehtyjen muutosten yhteisvaikutus.

Kaavaehdotuksessa vain yli 50 ha laajuiset virkistysalueet on osoitettu aluevarauksella, johon liittyy rakentamisrajoitus. Pienemmät virkistysalueet on osoitettu ilman rajoja tai rakentamisrajoitusta virkistyskäytön kohdealueina.

Viheryhteystarvemerkintöjä on karsittu huomattavasti varsinkin pääkaupunkiseudulla, jossa on kaikkein suurin tarve maakuntakaavan kautta tapahtuvalle ekologisten yhteyksien varjellulle.

Hieman iloa lisäsuojelusta

Kaavaan sisältyy myös ilon aiheita: maakunnallisen suojelualueverkoston kehittämiseen on paneuduttu aiempaa syvällisemmin. Kaavaehdotuksessa on karsintojen jälkeenkin säilynyt noin 110 sellaista aluetta,

joiden kohdalla on kyse osin tai kokonaan ns. uudesta suojelusta. Kohteissa on useita kymmeniä alueita, joiden suojelua luonnonsuojelujärjestöt ovat pitkään ajaneet. Mieltä lämmittävät muun muassa Inkoon Stormossen-Torpmissen (158 ha), Kirkkonummen Kauhalan metsien ja soiden (204 ha), Lohjan Karnaisenkorven (365 ha), Lohjan Outamon kallioiden ja lehtojen (155 ha), Mäntsälän Sahajärven metsän (110 ha) sekä Vantaan Linnaisten metsän (66 ha) suojeluvuoraukset.

Uudet suojeluvuoraukset vahvistavat erityisesti pääkaupunkiseudun Viherkehän sekä muiden kuntien suojeluverkostoa. Itä-Uusimaa sen sijaan jää lisäsuojelun osalta melko lailla heitteille.

Keijo Savola, suojeluasiantuntija
Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri

MENEEKÖ RATA MYNTTILÄSSÄ METSÄÄN?

Kuva: Pekka Bärman

Kuva: Paul Stevens

Tunnin ratoja Tampereelle ja Turkuun markkinoidaan julkisuudessa ilmastotekoina, mutta samalla jätetään mainitsematta uusien rataosuuksien aiheuttamat tuhot luonnolle. Miljardihankkeiden todelliset moottorit eivät löydy ilmastonsuojelusta, sillä autoliikennettä voitaisiin vähentää olemassa olevia ratoja kehittämällä. Espoon Mynttilä on yksi arvokkaista uhan alla olevista luontoalueista.

Kevätkesäinen Mynttilän metsä liivertää. Sympaattinen Stampforsenin virta polveilee parisen sataa metriä Kvarnträskistä kohti toista pikku järveä, Därnmania. Suojeltu kosteikko havisee tupasvillaa. Jos kulkija mielii vetten vieriltä metsän siimekseen, päätyy hän nopeasti alavan korpikuusikon hämyyn. Sieltä puolestaan voi kipaista valoisille kalliokukkuloille ihaillemaan maisemia, joiden luontoarvot eivät jää retkeilijältä

huomaamatta. Sen sijaan ne uhkaavat unohtua alueen kehityskuvia piirtäviltä kaavoittajilta.

Mynttilän eli Högabergetin metsän poikki on suunnitteilla uusi junarata. Se oikaisisi rantaradan kaaren Espoosta Lohjan kautta Saloon ja kutistaisi Helsinki-Turku -taipaleen tuntiin ja varttiin. Ilmastotekonakin lobattu hanke on ennen kaikkea Turun intressi, mutta sen markkinoidaan tuovan kasvua ja elinvoimaa

myös radan varteen. Mynttilän arvokkaille ikäkuusille ja herkälle kosteikkoluonnolle hankkeen toteutuminen tarkoittaisi kuitenkin kasvun ja elinvoiman rankkaa leikkausta.

Virpi Sahi on yksi Mynttilän metsän puolustajista. Hän toimii puheenjohtajana Espoon ympäristöyhdistyksessä ja tuntee alueen hyvin.

”Olen asunut lähes koko ikäni Espoossa. Lapsena viihdyin kotini lähimetsässä, joka on nyt rakennettu. Mynttilä ja muut Espoon jäljellä olevat hienot metsät olisi tärkeää saada säilytettyä”, Sahi vetoaa.

Vuonna 2016 tehdyssä luontoselvityksessä Mynttilän metsä on huomattu puulajistoltaan monimuotoiseksi ja sen todetaan muodostavan melko suuren, ympäröivistä talousmetsistä erottuvan kokonaisuuden.

”Mynttilässä on maakunnallisesti merkittävä keskittymä kangas-, kalli- ja korpimetsiä, jotka täyttävät Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman 2014–2025 (METSO)

I ja II -kriteerit. Siitä huolimatta aluetta ehdotetaan Pohjois- ja Keski-Espoon yleiskaavaluonnoksessa raskaasti rakennettavaksi”, ihmettelee Sahi.

Rakentaminen liittyy valtakunnallisiin ratasuunnitelmiin, sillä asemia ei kannata pystyttää ilman niitä ympäröivää asutusta. Espoo haluaa radan varrelle kaksi uutta lähiötä, Mynttilän ja Histan paikallisjuna-asemineen. Pääseekö tällä vauhdilla vielä tunnissa Turkuun?

Espoo-Lohja-Salo -oikorataa suunniteltiin jo 1970-luvulla ELSA-radan nimellä. Sen jälkeen Helsinki-Turku -välille on rakennettu moottoritie, joka on jälleen yksi luontoalueita pirstova leikkauslinja. Sen haittoja vähentävät tunnelit, joiden ansiosta metsäiset kukkulat ovat osittain saaneet säilyä. Uuden junaradan vieminen Mynttilän kohdalla tunneliin olisi yksi mahdollisuus pehmentää myös oikoradan luontovaikutuksia. Espoo voisi myös tyytyä vain Histan asemaan ja jättää Mynttilän aseman rakentamatta – tai sijoittaa sen pohjoisemmas Forsbackaan, jossa tuhoutuvia luontoarvoja on vähemmän.

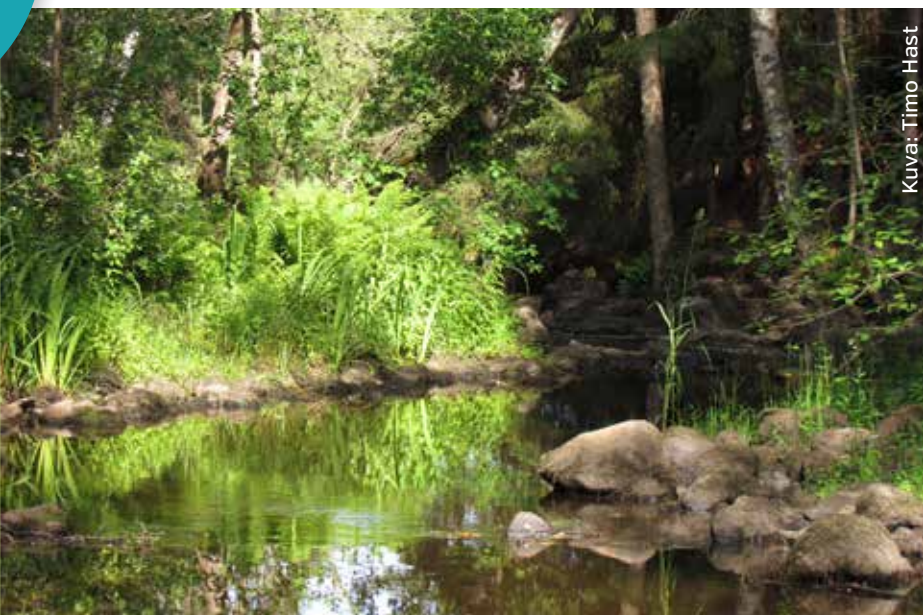
”Luonnon kannalta olisi tietenkin parasta, kun uutta rataa ei rakennettaisi lainkaan vaan kehitettäisiin nykyistä rantarataa”, Sahi toteaa.

Ratahankkeen eteneminen riippuu nyt kuntien lisäksi siitä, myöntääkö uusi hallitus rahoitusta. Luontoväen on oltava hereillä, jotta sen kannat huomioidaan niin kaavoitusprosesseissa kuin valtakunnallisessa ratahankkeiden suunnittelussa. Toistaiseksi Stampforsen saa kuitenkin solista rauhasa, ilman ohi kiitävien junien melua.

Liisa Hyttinen

Oikorata sekä Uusimaa-kaavan muut rakentamissuunnitelmat uhkaavat särkeä Stampforsenin virtaveden ja rantakosteikon rauhan.

sll.fi/espoo

Kuva: Timo Hast

Kuvat: Reijo Mäihäniemi

Ajatuksia Kirkkonummen Johannesbergin kosteikon ympäriltä

Sain syksyisenä päivänä puhelun, jonka sisältö oli yhtä aikaa hämmentävä ja arvattava. Evitskogiin oltiin aloittamassa yli 30 hehtaarin pellonparannukseksi naamioitua maankäyttöpaikkaa. 800 000 kuutiota ylijäämämaita läjitettäisiin kosteikolle, joka on muuttolinnoille tärkeä levähdyspaikka ja keskeinen tukialue ympäristön FINIBA-alueisiin (Suomen tärkeät lintualueet) kuuluville pesimäjärville. Lakisääteisen lupaprosessin sijaan täyttö oli alkamassa pelkällä ympäristöpäällikön lausunnolla.

Keväällä Johannesbergille rakennetun ”mökin remonttien” pohja johtaa jo mökin ohi.

Puhelusta käynnistyneessä prosessissa on syntynyt kanteluita viranomaisille ja paljon muuta materiaalia. Välipäätöksenä kunnan ympäristölautakunta on kieltänyt kaiken maanläjitystä valmistelevan toiminnan pellolla muun muassa ELY-keskuksen lausunnon saamista varten.

Prosessi on muistuttanut siitä, kuinka yhtenäinen toiminta-alue Uusimaa on: Espoossa rakennetaan metroa ja ylijäämämaita kuljetetaan Kirkkonummelle ja muihin lähikuntiin; Helsingissä tuhoetaan viheralueita, niin retkelle on lähdettävä Espooseen, Vihtiin tai Sipooseen.

Luonnon- ja ympäristönsuojelussa pienikin panos voi olla ratkaiseva, vaikka yleensä tulosten aikaansaamiseksi vaaditaan pitkäjännitteistä työntekoa. Kaikkien mukana olo on tärkeää, osallistut sitten yhteen projektiin tai jatkuvasti, toimit taustalla tai julkisesti. Luontoa voi puolustaa monin tavoin – tarpeen ovat muun muassa kirjanpitäjä, retkenvetäjä, kaavavaikuttaja, yleisötilaisuuksien järjestäjä, luontokartoitusten tekijä ja kaikki jäsenmaksun maksajat.

Vapaaehtoistoiminnan periaatteisiin kuuluu, että toimija itse päättää siitä, minkä puolesta ja miten toimii. Yhdistyksen ja koko Luonnonsuojeluliiton rooli on toimia verkostona ja tukena käytännön haasteissa kuten tiedon ja keinojen löytämisessä. Itse koen myös tärkeäksi sen, että kaikille toimijoille löytyy arvostusta – luonnon puolella on mahdollista olla monin tavoin.

On tuntunut hyvältä, kun ihmiset eri lähtökohdista ovat vaivojaan säästämättä nousseet toimimaan Johannesbergin lintukosteikon puolesta. Toimijoiden yhteen kokoamisen lisäksi on ympäristötyöyhteistyksen rooli toiminnan julkisvuona tärkeä.

Laura Räsänen, puheenjohtaja Kirkkonummen ympäristöyhteistyksen ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri

sll.fi/kirkkonummi

Purkukuntoinen pato estää taimenten nousun Keravanjoella.

Kuva: Kimmo Jääskeläinen

Haarajoen pato harmittaa

Vantaanjoen vesistön pisimmän sivujoen, Keravanjoen, kunnostaminen meritaimenille ja muille vaelluskaloille törmää yhä Haarajoella ikivanhaan, ränsisyneeseen myllypatoon, jonka purkamisesta tai kalatiestä ei ole päästy sopuun omistajien kanssa.

Haarajoen pato on hyvä esimerkki Suomen surkeasta vesilainsäädännöstä ja käytännöstä. Mitätön omistajan etu välittää vähät EU:n vesipuitedirektiivistä ja merkittävistä yhteiskunnan intresseistä.

Keravanjokivarren kunnat ovat sen sijaan toimineet vaelluskala-asioissa erinomaisesti. Esimerkiksi Vantaa purkaa tänä vuonna Tikkurilankosken padon ja Kirkonkylänkosken ja Vantaankosken patojen purkamisen tai

muokkaaminen vaelluskaloille sopiviksi etenevät.

Myös Keravanjoen veden laatu on paraneemassa monien toimien avulla.

• Lisää lisää SLL Vantaan sivuilta: sll.fi/vantaa

SLL Vantaa tekee purokunnostuksia yhteistyössä Virtavesien hoitoyhteistyksen (Virho) sekä Vantaan kaupungin kanssa. Tervetuloa purotalkoisiin!

LEPAKOITA VANTAAN YÖSSÄ

Kuva: Ahti Terhemaa

Lepakoiden ystävien harrastuskausi alkaa, kun lepakot kevään lämmön myötä heräilevät talven kestäneestä horroksestaan. Näihin aidosti lentokykyisiin nisäkkäisiin voi Vantaalla tutustua helposti ohjatuilla lepakokretkillä. Kesällä Vantaalla myös kartoitetaan harrastajien tekemiä lepakohavainnointoja. Kerro sinäkin omasi – kaikki havainnot ovat arvokkaita!

Lepakoita on maailmassa reilusti yli 1200 lajia. Reilu viidennes maailman nisäkäslajeista on lepakoita! Suomessa tavataan 13 lepakkolajia, jotka kaikki ovat hyönteissyöjiä. Näistä viisi lajia elelee yleisesti maamme etelä- ja keskiosissa, loput ovat harvinaisempia tai satunnaisvierailijoita.

Suomen yleisintä lepakkolajia pohjanlepakkoa löytyy lähes kaikkialta Vantaalta. Kartoitusten perusteella Vantaan yössä lentelee seuraavaksi eniten viiksisipiippoja ja isoviiksisipiippoja – näiden ylittäessä määrässä vesisiipan, jota tavataan muutoin hyvin yleisesti eteläisessä Suomessa. Kuusijärven yllä vesisiippoja kuitenkin voi nähdä lentelemässä kesäisin harva se yö.

Hyvällä tuurilla voi kohdata harvinaisemman pikkulepakon tai isokorvaisen korvayökön. Varsinkin Hämeenkyllän, Hämevaaran ja Linnaisten alueet sekä Seutula ovat kelpoita alueita bongata useampia lepakkolajeja.

Pönttötalkoita ja lepakokretkiä

Lepakoharrastuksen pariin pääsee Vantaalla helposti: paikallisyhdistyksen aktiivinen lepakokoryhmä järjestää muun muassa seminaareja sekä ohjattuja retkiä. Kevään pönttötalkoissa voi linnunpönttöjen ja ötökkähotellien lisäksi nikkaroida myös lepakkopönttöjä.

Kuva: Anna Blomberg

Lepakokretki
ke 29.5.
klo 22.30–24
Hämeenkyllän
kartanon
puisto

Pohjanlepakko Valassaarilla elokuussa 2018. Lepakoita rengastetaan lintujen tapaan tutkimusta varten.

Ohjatut retket sijoittuvat hämärtyvään iltaan lepakkojen lähtiessä liikkeelle päiväpiilojensa suojista. Syöksähdellessään taiturimaisesti ilmassa lepakot nappaavat kaikuluotaintaan hyödyntäen hyönteisiä kitaansa. Lepakot yleensä myös syövät saaliinsa lennossa.

Lepakoiden saalistuslennot ovat hienoa katseltavaa, ja ohjatuilla retkillä saa aimo annoksen tietoa näistä vielä melko salaperäisistä otuksista. Lepakokretket sijoittuvat usein elokuulle, sillä silloin hämärä laskeutuu retkiystävällisempään kellonaikaan.

Näin bongaat lepakoita

Hyviä paikkoja ihastella lepakoita ovat esimerkiksi Hämeenkyllän kartanon ympäristö, Kuusijärvi sekä Vaaralan lammet. Katse kannattaa suunnata lyhtypylväisiin: valo houkuttelee hyönteisiä, jotka puolestaan houkuttelevat lepakoita.

Uuden ulottuvuuden lepakoiden havainnointiin antavat lepakodetektorit eli ylääänitunnistimet, joilla kuunnellaan lepakoiden päästämiä kaikuluotausääniä. Detektorin avulla lepakoita voi havainnoida myös hyvin hämärässä paikassa. Ohjatuilla lepakokretkillä on aina detektorit mukana, joten lepakoista saadaan myös äänihavainnointia!

Lepakoiden päiväpiiloja voi etsiä esimerkiksi rakennusten ullakoilta, ulkorakennuksista, kolopuista ja silloista. Jos lepakoita löytyy, voi niistä ottaa kuvan

Kuva: Kaarina Aro

Vesisiippa saalistaa Vantaan Kuusijärven yllä. Pienen järven rantaviivan mutkat houkuttelevat lepakot tekemään ennakoitavissa olevia kaarroksia rantaviivan tuntumassa.

määrittämistä varten. Talvella kannattaa tarkistaa lähitienoon kellarit ja luolat. Lepakoiden talvehtimisesta tiedetään vielä varsin vähän, joten myös havainnot horrostamapaikoista ovat erittäin kiinnostavia.

Kesän havainnot talteen

Nyt sinulla on mainio tilaisuus antaa panoksesi lepakoiden suojelemiseksi! Vantaalla tehdään kesän aikana harrastajavoimin alustava kartoitus Vantaan lepakotilanteesta. Esikartoitus antaa osviittaa siitä, miltä alueilta tulisi teettää ammattimainen kartoitus suojaamaan lepakoita ja niiden elinpiirejä. Vaikka lepakot viihtyvät myös rakennetussa ympäristössä, reagoivat ne herkästi ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin.

Kaarina Aro

Jos kiinnostuit lepakoiden kartoittamisesta, ota yhteyttä lepakokoryhmän koordinaattoriin: kaarina.aro@iki.fi

Lisätietoja sekä Vantaan lepakokretket: sll.fi/vantaa
Tervetuloa mukaan!

Lepakoita voidaan havainnoida detektoreilla.

Jätetään hömötiaiselle metsää

Hömötiaisen päätyminen erittäin uhanalaisten lajien listalle havahdutti monet heistäkin, jotka yleensä eivät uhanalaisjuttuja juuri seuraa. Kun kultasirkku viime vuonna todettiin Suomesta kadonneeksi lajiksi, suremaan jäivät vain lintuharrastajat Oulussa, Oulujärven rannoilla ja Pohjois-Karjalassa. Hömötiainen on aivan eri juttu.

Jokainen oikeassa metsässä retkeillyt on tavannut hömötiaisen, jonka puvussa tuntuvat olevan kaikki sävyt mustan ja valkoisen välillä. Monet tuntevat sen talvisen pelottomuuden, joidenkin kädestä se on käynyt hakemassa sapuskaa. Hömötiainen ja kumppaninsa töyhtötiainen – sekin vaarantuneeksi luokiteltu – ovat metsän peruslintuja. Jokaisessa arvonsa tuntevassa havu- ja sekametsässä asuu hömötiainen.

Äärimmäisen uhanalaiseksi käynyt kultasirkku katoaa Euroopasta ja ehkä koko maailmasta, koska kiinalaiset syövät ne suihinsa, lintujen talvehtimisalueella. Nälkään ei noin 20 gramman painoisia lintuja pyydetä, vaan erikoisherkuksi.

Sen sijaan pinttyneen paikkalinnun hömötiaisen kannan romahduksesta emme voi ulkoistaa vastuuta kiinalaisille. Hömötiaisen ahdingon aiheutamme me itse. Ja kaikkien muiden: lähes kolmannes Suomen 2667 uhanalaisesta lajista on metsälajeja.

Hömötiaisen hävittää tehometsätalous. Suomen metsät ovat pahemmin murjottuja kuin ilmeisesti missään muualla pohjoisella havumetsävyöhykkeellä. Tiaisille tuiki tarpeelliset pötkelöpuut katoavat motojen möyrytyssä, ja tämä vain pahenee. Hakkuut olivat pitkään tasolla 55–60 miljoonaa kuutiometriä, mutta nyt mennään yli 70 miljoonassa. Uudet sellutehtaot nostaisivat hakkuita vielä paljon, jos toteutuisivat. Metsät ovat tehokkaita hiilinieluja, mutta vain pystyssä. "Biotalous" on siten uhka sekä ilmastolle, että luonnon monimuotoisuudelle. Eivätkä uhkana ole vain selluhankkeet.

Helsingin energiayhtiö Helen Oy polttaa vuodessa miljoona tonnia kivihiiltä. Ilmaston vuoksi kivihiilestä täytyy päästä eroon, siitä ovat kaikki vastuulliset tahot samaa mieltä. Vaihtoehto ei voi olla kivihiiltäkin parempi turve.

Tilalle on toistuvasti tarjottu puuta ja osin siihen onkin siirrytty. Myös sillä on seurauksensa. Miljoonan kivihiilitonin korvaamiseen tarvittaisiin kolme miljoonaa kuutiometriä puuta. Uudenmaan hakkuukertymä oli toissa vuonna 3,2 miljoonaa kuutiota, josta energiapuuta reilut 0,7 miljoonaa.

Kivihiilen korvaaminen puulla siis tuplasi Uudenmaan hakkuut. Siinä saivat kaikki pötkelöt kyytiä, ja katoaisivat lopullisesti hömötiaiset.

Mikko Niskasaari

Kirjoittaja on vapaa oikeus- ja ympäristötoimittaja sekä Helsingin hallituksen jäsen

Kuva: Tuula Haavisto

Kuva: Mikko Niskasaari

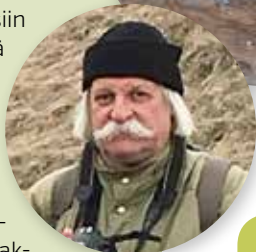
Kuva: Matti Lipponen

Kansallinen kaupunkipuisto on "kaupunkilaisten olohuone". Varjagi-festivaalin tunnelmia Puotilan kartanon puistossa Vartiokylänlahden äärellä.

kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin!

KKPH!-liikkeen aloitetta laajan kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin tukee 80 yhteisöä, kuten Helsingin luonnonsuojeluyhdistys sekä Suomen luonnonsuojeluliitto ja sen Uudenmaan piiri. kaupunkipuisto.fi

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys (Helsy) sll.fi/helsinki

Suomen Luonnonsuojeluliitto
Uusimaa

Tule mukaan! sll.fi/uusimaa

Millaisena siintää Helsingin kansallinen kaupunkipuisto?

Helsingin kasvaessa ja tiivistyessä sen viheralueisiin ja kulttuurimaisemiin kohdistuu voimakkaita rakentamispaineita. Kansallisen kaupunkipuiston avulla olisi mahdollista säilyttää pääkaupungin arvokkaita luonto- ja kulttuuriympäristöjä tuleville sukupolville.

Kansallinen kaupunkipuisto on eräänlainen urbaani kansallispuisto, joka koostuu arvokkaista luonto- ja kulttuuriympäristöistä. Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi perustamisselvityksen laatimisen keväällä 2017. Ympäristöministeriö vahvistaa uuden puiston aseman kaupungin hakemuksesta.

Helsingin kansallisen kaupunkipuiston esiselvitysraportti on nyt etenemässä päätöksentekoon. Kaupungin asettaman työryhmän selvityksessä on mukana kolme rajausvaihtoehtoa ja neljäntenä vaihtoehtona jättää puisto perustamatta.

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! (KKPH!) -liike on osallistunut kaupungin selvitystyöryhmän kokouksiin ja siellä käytyyn keskusteluun. Varsinainen raportti on kuitenkin koottu normaaliin tapaan virkamiestyönä ja etenee työryhmän ohjausryhmän kautta kaupungin johtoryhmän käsittelyyn todennäköisesti kesäkuussa. Johtoryhmä päättää sitten, miten asia päätöksenteossa etenee. Koska kansallisen kaupunkipuiston perustaminen ei ole kaavoitusasia, se ei välttämättä kulje kaupungin päätöksenteossa kaavoituksen tavanomaisia reittejä lautakuntakäsittelyjen kautta.

Avointa poliittista keskustelua tarvitaan

KKPH!-liikkeen ja SLL:n Uudenmaan piirin maaliskuussa keskustakirjasto Oodissa järjestämässä keskustelutilaisuudessa nousi hyvin tärkeäksi ajankohitaiseksi asiaksi mahdollisimman laajan ja avoimen poliittisen keskustelun käyminen eri rajausvaihtoehtoista ennen kuin päätöksiä lyödään lukkoon.

KKPH!-liikkeen päämääränä on laaja idästä länteen ulottuva kansallinen kaupunkipuisto, joka mahdollistaisi pääkaupungin arvokkaiden luonto- ja kulttuuriympäristöjen vaalimisen sekä eri alueiden tasapuolisen kehittämisen. Sama tavoite puiston rajauksen maantieteellisestä ulottuvuudesta oli mukana jo valtuustoaloitteen perusteluissa. Myös kaupungin viime vuonna teettämässä verkkokyselyssä laajan rajausvaihtoehto oli ylivoimaisesti suosituin.

Oodissa kysyttiin tilaisuuteen kutsuttujen Helsingin suurimpien poliittisten ryhmien kaupunkiympäristölautakunnan jäsenten ja kaupunginvaltuutettujen kantaa liikkeen esittämään laajaan rajausvaihtoehtoon. Kaikki ilmoittivat kannattavansa sitä.

Matti Lipponen

Kirjoittaja on KKPH!-liikkeen aktiivi ja Helsingin hallituksen jäsen